

Nr 30.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken: given Stockholms slott den 26 januari 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den
21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken.¹

Härigenom förordnas, att § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

§ 2.

Mom. 1. Envar äger — — — i postsparbanken.

Insättning må, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda föreskriver, ske allenast i helt krontal. En och samma persons tillgodohavande må ej ökas utöver 5,000 kronor eller, där fråga är om tillgodohavande enligt motbok för insättning på grund av sparavtal, utöver 3,000 kronor annorledes än genom upplupen räntas läggande till kapitalet. Då, efter vad i mom. 4 stadgas, för samma person utfärdats flera motböcker, skall dock vad nyss är sagt gälla i fråga om tillgodohavandet enligt varje särskild motbok.

§ 3.

Mom. 2. Uttagning, som icke omfattar hela det å motbok innestående beloppet, må, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda föreskriver, ske allenast i helt krontal.

Uttaget belopp — — — tillståndet göras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt däri meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av § 2 mom. 1 se 1937: 363 och av § 3 mom. 2 se 1924: 342.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärenden GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson:

I § 2 mom. 1 av *förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken* sådant detta moment lyder enligt förordningen den 18 juni 1937 (nr 363) må insättning i postsparbanken icke ske annat än i helt krontal. Enligt § 3 mom. 2 av förstnämnda förordning sådant detta moment lyder enligt förordningen den 27 juni 1924 (nr 342) må uttagning, som icke omfattar hela det å motbok inestående beloppet, icke heller ske annat än i helt krontal. Dessa bestämmelser, som i sak varit gällande alltsedan postsparbankens tillkomst, ha till syfte att förbilliga postsparbankens verksamhet. Då i postsparbanken insatta medel utom i vissa fall kvitteras därigenom, att kvittenskuponger anbringas i spararens motbok, skulle det nämligen medföra ett avsevärt ökat arbete, därest kvittenskuponger för öretal skulle behöva användas. Vidare medföra bestämmelserna, att saldobeloppen i motböckerna lättare kunna uträknas. Sparande av belopp, som understiga en krona, tillgodoses därigenom, att postsparbanken tillhandahåller särskilda sparbössor för 10- och 25-öresmynt.

I skrivelse den 19 december 1939 har *generalpoststyrelsen* anförts, att fråga uppstått om beredande av möjlighet för postsparbanken att mottaga insättningar och — i vidare mån än nu vore medgivet — verkställa utbetalningar även i öretal. Generalpoststyrelsen yttrar i sin skrivelse bland annat följande:

Det har visat sig föreligga ett behov för sådana arbetargrupper, som på grund av semesterlagens bestämmelser om minst sex månaders anställningstid hos en och samma arbetsgivare såsom villkor för semesterrätt eljest icke skulle komma i åtnjutande av semester med avlöning, att under betryggande och smidiga former få medel hopsparade till semestern. Beträffande en dylik grupp av anställda, nämligen måleriarbetarna, har sparverksamhet under sparklubbens form redan på försök igångsatts för nyss angivet ändamål. Sparverksamheten, som omfattar cirka 15,000 arbetare, är ordnad på följande sätt.

Målaremästarnas Riksförening i Sverige och Svenska Målareförbundet ha gemensamt bildat en hela landet omfattande »Målarnas semestersparklubb». I denna sparklubb äro samtliga måleriarbetare, för vilka gälla avtal innefattande bestämmelser om semestersparverksamheten, obligatoriskt medlemmar.

Varje måleriföretag, som ingått dylikt avtal och vilket har arbetare anställda, är genom avtalet skyldigt att varje vecka för envar av dem, som äro i arbete, i postsparbanken insätta ett belopp, motsvarande visst överenskommet procenttal av den lönesumma enligt ordinarie timlön, som arbetaren har intjänat under den förflutna arbetsveckan. Beloppet i fråga, som skall avrundas till närmaste tiotal öre, utgör ett såsom semesterlön avsett tillägg till timpenningen, vilket skall inestå i postsparbanken intill vederbörande arbetares semestertid. Inom åtta dagar före semesterns början skall semesterlönen utbetalas efter uppsägning, som jämväl skall innehålla av arbetsgivaren och representant för arbetarparten undertecknad bekräftelse på att medlemen må uttagas. Utbetalningen verkställles antingen kontant eller genom beloppets överflyttande till vanlig postsparbanksbok. Skulle arbetaren vid den tid, då semestern skall uttagas, icke ha arbete hos något måleriföretag, har han rätt att inom viss tid få sin intjänta semesterlön utbetalad.

Såsom torde ligga i sakens natur måste här i praktiskt taget samtliga fall bliva fråga om insättning av öresbelopp. När anordningen innebär rätt för arbetaren att, om han så önskar, på en gång utfå hela sin intjänta semesterlön, kan uttagning av denna även omfatta belopp i öretal. Av praktiska skäl upphör emellertid icke härigenom arbetarens konto hos postsparbanken, utan insättningarna på hans konto fortsättas, så snart han efter semestern återinträder i arbete. En dylik uttagning kan sålunda icke jämföras med uttagning, som avser hela det å motbok inestående beloppet, då ju sistnämnda uttagning förutsätter avslutande av motboksägarens konto hos postsparbanken och motbokens överlämnande till postsparbanken.

För närvarande pågå förhandlingar med en annan personalgrupp, nämligen arbetarna inom bleck- och plåtslageriyrket, om semesterpengarnas insamlande på enahanda sätt som det ovan angivna. Den personalstyrka, varom här är fråga, uppgår till cirka 3,000 man.

Måleriarbetarnas insättningar och uttagningar i postsparbanken ske sålunda utan användande av motbok. Enligt § 2 mom. 2 förordningen angående postsparbanken skall vid första insättning motbok utlämnas, försåvitt icke Kungl. Maj:t föreskrivit annat förfaringsätt. Sådan föreskrift har lämnats för åtskilliga särskilda fall. Senast har sådan föreskrift lämnats genom brev den 29 april 1938 avseende *dels* insättningar enligt sparavtal — ett avtal mellan postsparbanken och insättaren om regelbundet sparande — verkställda genom sparklubb och liknande sammanslutning eller genom insättarens arbetsgivare, och *dels* medel, som för sjömän insättas av vederbörande rederi. Måleriarbetarnas insättningar i postsparbanken ske, som nyss anförts, i sparklubbens form, ehuru något sparavtal i teknisk mening icke föreligger. Då emellertid sparande genom sparklubb förutsätter, att den sparande gör regelbundna insättningar, har generalpoststyrelsen ansett sig kunna utgå ifrån att brevet den 29 april 1938 skall anses gälla samtliga insättningar genom sparklubb.

Beträffande förfarandet i nu förevarande fall, då motbok icke utfärdas, anför generalpoststyrelsen:

Postsparbanken upplägger i dessa fall särskilt sparkonto för envar sparare. Sparbeloppen insättas å vissa bestämda postgirokonton för postsparbankens räkning, samtidigt som postsparbanken erhåller besked om de belopp, som skola tillgodoföras varje enskild sparares sparkonto. I samband med konto-

bokföringen utskrivs, då fråga är om bland annat medlemmar av sparklubbar, kontobesked, som i kontrollsyfte tillställas vederbörande sparkontoinnehavare eller hos utsedd kassakontrollant hållas tillgängliga för kontoinnehavarna.

Måleriarbetarnas sparklubb skilde sig, framhåller generalpoststyrelsen, i två avseenden från övriga sparklubbsinrättningar. Sålunda mottoges även insättningar i brutet krontal, varjämte en förenklad form för ränteberäkningen komme till användning. Härom anför styrelsen närmare:

Öresinsättningarna utgöra i detta fall en förutsättning för att semesterlönedmedlen över huvud skola kunna anförtros postsparbanken på det sätt, som nu försöksvis tillämpas, och då motbok icke användes, vålla desamma ej heller någon olägenhet i bokföringshänseende. Icke heller uttag i brutna krontal medföra härvidlag några svårigheter för bokföringsarbetet. Alldenstund bokföringen inom postsparbanken sker med användande av bokföringsmaskiner, inskränker sig nämligen merarbetet till inslagning i maskinerna av jämväl öresbelopp. Vad ränteberäkningen angår har i avtalet mellan parterna bestämts, att ränta icke skall gottgöras varje särskild sparare utan tillfalla semesterparklubben såsom sådan. De insatta medlen äro ju i själva verket, intill dess de förfalla till utbetalning, i minst lika hög grad arbetsgivarens som arbetstagarens egendom. Förfoganderätten över räntemedlen skall tillkomma en styrelse med lika antal medlemmar från arbetsgivare- och arbetarparten. Röntan skall, med tillämpning i övrigt av gällande bestämmelser, beräknas å slutsummorna av de insättningar, som göras av envar arbetsgivare. Denna procedur förenklar och förbilligar i hög grad ränteberäkningen.

Då generalpoststyrelsen på försök igångsatte sparverksamheten för insamlade av semesterlön åt måleriarbetarna, utgick styrelsen från det förberörda förhållandet, att postsparbanksförordningens bestämmelser om insättningsminimum och uttag i hela krontal utan tvivel äro avfattade med tanke på användandet av motbok vid insättningen resp. uttagningen. I det föreliggande fallet, där motbok icke skulle begagnas, gällde det för postsparbanken att jämväl bidra till att söka finna en praktiskt användbar form för lösande av den ur social synpunkt viktiga semesterfrågan för stora arbetargrupper. Styrelsen ansåg sig därför kunna förutsätta, att förenämnda stadganden icke skulle behöva hindra anställande av ett försök med mottagning och utbetalning för angivna speciella ändamål även av öresbelopp. För postsparbankens vidkommande har försöksanordningen visat sig fungera tillfredsställande, och att anordningen ur allmänhetens synpunkt är fördelaktigt torde framgå därav, att nya personalgrupper nu önska använda sig av samma system.

Av det sålunda anförda framginge, fortsätter styrelsen, att möjlighet borde beredas postsparbanken att, i de fall då motbok icke användes, mottaga insättningar och, i den mån så ej redan vore medgivet, verkställa utbetalningar jämväl i öretal. Visserligen gällde detta behov ännu i stort sett endast insättningar och uttagningar, som efter överenskommelse mellan postsparbanken och grupper av yrkesutövare verkställdes för uppsamling och utbetalning av semesterlöner till de inom yrkena anställda, men det syntes icke uteslutet, att insättningar i öretal kunde befinnas lämpligen böra få ske även i andra fall, då motbok icke komme till användning. Önskemål i sådan

riktning hade redan framkommit från sparklubbar bland ungdom. Från sparklubbshåll hade vidare framförts tanken på genomförandet av en anordning med gemensamma uttagningar för klubbmedlemmarna i ändamål att med de uttagna medlen betala medlemmarnas skatter. Anordningen förutsatte givetvis, att uttagning från varje särskilt sparkonto skulle kunna ske även med öretalsbelopp. Styrelsen ville i detta sammanhang även erinra om följande:

Postsparbanken ombesörjer sedan flera år tillbaka utbetalningar av skatter m. m. för sjömän i anslutning till den av postsparbanken bedrivna sjömanssparverksamheten. Dylika utbetalningar, vilka helt naturligt ofta ske i brutna kronbelopp, torde till följd av nyligen utfärdade författningar om insättning hos postsparbanken av krigsriskersättningar till sjömän framdeles komma att öka betydligt i antal. Av ifrågavarande betalningsförmedling föranledda uttagningar å vederbörande sjömans sparkonton har generalpoststyrelsen ansett kunna ske utan hinder av bestämmelsen om uttagning i helt krontal.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådan ändring av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken, att Kungl. Maj:t skulle äga medgiva, att insättning ävensom uttagning, som icke innefattade hela det i motbok inestående beloppet, måtte få ske även i öretal.

*Departements-
chefen.*

I § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 angående postsparbanken stadgas bland annat, att insättning samt, utom i visst fall, uttagning av medel i postsparbanken endast må ske i hela krontal. Dessa föreskrifter ha till syfte att underlätta arbetet för postpersonalen. Vid insättningar kvitteras nämligen insatta medel genom att kvittenskuponger inklistras i spararens motbok. Stor arbetsbesparing vinnes då genom att kvittenskuponger i öretal ej behöva användas. Vidare kunna i följd av de angivna föreskrifterna saldobeloppen å motböckerna lättare uträknas.

Såsom framgår av generalpoststyrelsens nyss refererade skrivelse mottager postsparbanken numera med stöd av Kungl. Maj:ts därtill lämnade medgivanden för särskilda syften medel även utan användande av motbok. Av dessa insättningar hava särskilt sådana omfattats med stort intresse, som ske genom sparklubb eller liknande sammanslutning eller genom insättarens arbetsgivare. Särskilt i de fall, då fråga är om regelbundet sparande av viss procent av löneinkomst för tillgodoseende av utgiftsbehov för semester eller skatter har det visat sig önskvärt, att insättning och uttagning i postsparbanken må kunna ske även i öretal. Då de skäl, som ursprungligen motiverat bestämmelsen om att insättning och uttagning endast må göras i helt krontal, i huvudsak icke torde äga aktualitet i de fall, då motbok ej utfärdas, samt en ändring av denna bestämmelse för dessa fall torde underlätta sparandet för vissa kategorier av småsparare, anser jag mig böra biträda generalpoststyrelsens nu ifrågavarande förslag. Jag vill därför föreslå sådan ändring av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen angående postsparbanken, att Kungl. Maj:t erhåller rätt medgiva undantag från föreskrifterna om att in-

sättning och uttagning av medel i postsparbanken må ske endast i hela krontal.

Föredraganden hemställer härefter, att ett i enlighet med vad sålunda anförts upprättat förslag till *förordning om ändrad lydelse av § 2 mom. 1 och § 3 mom. 2 förordningen den 21 juni 1922 (nr 277) angående postsparbanken* måtte genom proposition föreläggas riksdagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.
